

Άγιος Δονάτος επίσκοπος Ευροίας Ηπείρου

Τὶς μὴ Δονᾶτον δοξάσει ἐν τοῖς λόγοις,
Ὅν περ τὰ ἔργα πανταχοῦ ἐδόξασαν.

Βιογραφία

Ο Άγιος Δονάτος ἔζησε κατά τους χρόνους του αυτοκράτορα Θεοδοσίου του Μεγάλου (379 - 395 μ.Χ.). Γεννήθηκε περί το 330 μ.Χ. στην Εύροια και μορφώθηκε στο Βουθρωτό της Ηπείρου. Σε ηλικία τριάντα ετών χειροτονήθηκε Επίσκοπος Ευροίας και αρχιεράτευσε επί αξίηντα χρόνια. Μετείχε δε στην Β' Οικουμενική Σύνοδο. Άλλες πηγές θεωρούν ότι ο Άγιος καταγόταν από τη Δύση, αφού το όνομα αυτό ήταν πολύ διαδεδομένο εκεί.

Στις λατινικές πηγές παρατηρείται σύγχυση μεταξύ του Αγίου Δονάτου, Επισκόπου Ευροίας, και του ομωνύμου του Επισκόπου Αρητίου Τυρρηνίας, ο οποίος μαρτύρησε επί Ιουλιανού του Παραβάτου. Αυτό ήταν εύκολο να συμβεί, αφενός μεν λόγω της συνωνυμίας, αφετέρου δε διότι η Επισκοπή Ευροίας υπαγόταν Εκκλησιαστικά στη Δύση, αν και πολιτικά ανήκε στο Βυζάντιο.

Οι αγιολογικές πηγές μαρτυρούν πλήθος θαυμάτων από τον Άγιο. Στο Συναξάρι αναφέρεται και το θαύμα του Αγίου που φόνευσε τον δράκοντα. Κοντά στην Εύροια υπήρχε ένα χωριό που ονομαζόταν Σωρεία, στο οποίο υπήρχε μία πηγή, από την οποία, όποιος έπινε, πέθαινε. Όταν ο Άγιος πληροφορήθηκε το γεγονός, πήρα μαζί του και άλλους ιερείς και πήγε στην πηγή. Την στιγμή που έφθασε εκεί, ακούσθηκε μία βροντή. Αμέσως εμφανίσθηκε μπροστά του ένας δράκοντας, που είχε την φωλιά του στην πηγή. Μόλις ο Άγιος έστρεψε το βλέμμα του και είδε το θηρίο, πήρε στα χέρια του το σχοινί, με το οποίο κτυπούσε τον όνο επάνω στον οποίο επέβαινε, χτύπησε το θηρίο στη ράχη, που έπεσε νεκρό στο έδαφος. Στην συνέχεια ο Άγιος ευλόγησε την πηγή, ήπιε πρώτος αυτός νερό απ' αυτή και, ακολούθως, προέτρεψε και τους άλλους να πουν χωρίς κανένα φόβο. Εκείνοι, πράγματι, ήπιαν και ευφράνθηκαν και επέστρεψαν ασφαλείς στις οικίες τους.

Η φήμη των θαυμάτων του Αγίου, έφθασε μέχρι τον αυτοκράτορα Θεοδόσιο τον Μέγαλο, ο οποίος τον κάλεσε στην Κωνσταντινούπολη για να θεραπεύσει την θυγατέρα του που έπασχε από δαιμόνιο. Ο Άγιος θεράπευσε τη βασίλοπαιδα και ο Θεοδόσιος του πρόσφερε τόπο στον Ομφάλιο Ηπείρου και χρήματα, προκειμένου ο Άγιος να ανεγείρει ναό. Στην τοποθεσία αυτή σώζονται ερείπια αρχαίου ναού, που χρονολογείται όμως από την εποχή του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Είναι πιθανό ο νεότερος αυτός ναός να οικοδομήθηκε επί των θεμελίων εκείνου, τον οποίο έχτισε ο Άγιος, διότι κατά τις ανασκαφές βρέθηκε και παλαιοχριστιανικό υλικό. Ο Άγιος Δονάτος «εις μακρὸν γῆρας ἐλάσας, ἀπῆλθε», μάλλον το 388 μ.Χ. και ενταφιάσθηκε πλησίον του ανωτέρου ναού σε μνημείο, το οποίο κατά την παράδοση είχε ο ίδιος ετοιμάσει.

Η μνήμη του Αγίου Δονάτου τιμάται ιδιαίτερα στη Θεσπρωτία, την Πρέβεζα και τα Ιωάννινα.

Απολυτίκιον

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Εὐροίας ποιμένα σε, καὶ τῆς Ἡλείρου πυρσόν, ἡ χάρις ἀνέδειξεν, ὡς Ἱεράρχην σοφόν, Δονᾶτε μακάριε· θαύμασι γὰρ ἐκλάμπας, καὶ λαμπρότητι βίου, νέμεις τοῖς σὲ τιμῶσι, πᾶσαν ἔνθεον δόσιν· διὸ τῆ προστασία σου, Πάτερ προστρέχομεν.

Κοντάκιον

Ἦχος γ'. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Ἐορτάζει σήμερον, Παραμυθίας ἡ πόλις, σὺν αὐτῇ δὲ ἅπασα, ἡ κληρουχία σου Πάτερ, μνήμην σου, τὴν παναγίαν καὶ φωτοφόρον· ἔχει γάρ, τὴν προστασίαν του τεῖχος μέγα· διὰ τοῦτο καὶ βοᾷ σοι· χαίροις Ἡλείρου, Δονᾶτε καύχημα.

Μεγαλονόριον

Χαίροις τῆς Εὐροίας θεῖος ποιμὴν, καὶ Παραμυθίας, πολιοῦχος καὶ ἀρωγός· χαίροις Θεσπρωτίας, τὸ κλέος Ἱεράρχα, καὶ τῆς Ἡλείρου πάσης, Δονᾶτε καύχημα.

<http://www.saint.gr/3993/saint.aspx>